

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhaja vsako sredo.
Cena: Letno Din 32.—, polletno Din 16.—, četrtletno Din 9.—, inozemstvo Din 64.—. — Poštno-čkovni račun 10.603.

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 5
Telefon interurban 113.

Cena inzeratov: cela stran Din 2000.—, pol strani Din 1000.—, četrt strani Din 500.—, 1/8 strani Din 250.—, 1/16 str. Din 125.—, Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Kmetijska družba za Slovenijo.

Bah dravske banovine inž. Dušan Serbec je razpustil 12. novembra »Kmetijsko družbo za Slovenijo«, in sicer na osnovi čl. 4 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi z dne 6. januarja 1929. Kot razloge razpusta navaja g. ban, da je Kmetijska družba postala torišče dveh nasprotujočih si političnih struj. Že leta 1923 je bila takratna Pokrajinska uprava za Slovenijo primorana razpustiti glavni odbor ter postaviti za gerenta vladnega komisarja. Kmetijska družba bi imela po členu 2 (točka 9) svojih pravil posredovati za svoje ude nakup in prodajo gospodarskih potrebščin, in sicer brez dobička. Kmetijska družba pa je krenila na kupčijsko polje. Kakor je dooznala revizija društvenih knjig, so dobivali tudi nečlani v velikih množinah kmetijske potrebščine. Osebito je gospodarska zadruga »Ekonom«, pri kateri so poglavito udeležene vodilne osebe bivše Samostojne kmetijske stranke, dobivala blago, in to ceneje kakor podružnice. Tudi nekaterim trgovcem je Kmetijska družba dobavljala blago po nižjih cenah kakor lastnim podružnicam. Ko je manjšina v družbi prijavila sprejem okrog 2500 novih članov, je glavni odbor sprejem odklonil, in sicer ne iz stvarnih razlogov, marveč pod vidikom, da se ohrani dosedaj vladajoči strankarski struji (nekdanji Samostojni kmetijski stranki) v družbi za vsako ceno nadaljnje vodstvo. Na občnem zboru 5. septembra je prišlo do burnih prizorov, nepopolni dnevni red se je izvršil pomanjkljivo, osporava se tudi veljavnost izvršenih volitev. Kmetijska družba je torej po-

stala iz čisto gospodarskega društva politično društvo. Kot tako pa nima več pravice do obstoja. Ta dekret g. bana je bil predsedniku Kmetijske družbe g. Francu Terčku dostavljen v četrtek, 14. novembra. Še isti dan je prevzel od bana imenovani upravitelj Oton Detela, vladni svetnik v pokoju in veleposestnik, upravo družbinega premoženja in vodstvo poslov. Medtem so bila od banske uprave potrjena pravila nove Kmetijske družbe in v soboto, dne 16. novembra se je vršil v Ljubljani ustanovni občni zbor Kmetijske družbe. Na njem je bil izvoljen za predsednika Oton Detela; za podpredsednika Josip Lenarčič, veleposestnik na Verdu in Hauptman Peter, župnik v Dobrovi pri Ljubljani; kot odborniki Brulje Franc, veleposestnik in župan Šmihelj-Stopiče, Jan Jakob, posestnik v Podhomu, Kersnik Anton, graščak na Brdu, Levstik Miloš, posestnik na Bregu pri Celju, Piber Janez, župnik v Šenčurju, Robič Srečko, posestnik v Limbušu, Rus Ivan, posestnik v Grosupljem, Steblovnik Martin, posestnik Rečica ob Paki, Štrcin Janez, posestnik, Kapljas, Šušterčič Josip, posestnik v Seničici, Vesenjsek Franc, posestnik v Moškanjcih, inž. Zidanšek Josip, kmetijski referent v Mariboru; kot računski pregledniki Jenko Josip, posestnik, Vodice, Rajh Jakob, posestnik, Ljutomer, Zabret Ivan, posestnik, Bobovec pri Kranju.

Novi glavni odbor bo izvedel organizacijo družbe po podružnicah. Ko bo vse to delo izvršeno, se bo vršil redni občni zbor, ki bo izvolil stalni odbor.

Delo in uspehi obl. samouprave v Mariboru.

V petek, dne 15. novembra so prenehale vsled nove upravne ureditve države oblastne samouprave. Spričo tega dogodka je umestno in primerno, da s splošnimi potezami občrtamo delovanje mariborske oblastne samouprave in njene uspehe za ljudstvo.

Zasnova in potek delovanja.

Volitve v oblastne skupščine so bile 23. januarja 1927. Mesec kasneje, 23. februarja je bila otvoritev oblastne skupščine. Oblastni odbor, ki je bil izvoljen na prvem zasedanju, se je mo-

ral izpočetka boriti z velikimi težavami. Delovati je moral v treh sobah, ki mu jih je dalo deloma na razpolago veliko županstvo. Njegovo delovanje je dobilo večji razmah, ko je po nakupu nekdanje Scherbaumove vile prenesel 16. avgusta 1927 tje kaj svoje urade. Oblast je morala gledati, da se finančno kolikor toliko osamosvoji. Od države ni bilo pričakovati več kakor samo kritje izdatkov za ustanove in posle, katere je oblast prevzela od države, in to samo v izmeri, kolikor je država za te posle sama trošila.

Po zavrnitvi prvega proračuna od strani finančnega ministrstva, ki se je zgodila radi tega, ker za ugotovljene potrebščine ni bilo predvideno kritje, je oblastna skupščina 21. julija 1929 sklenila drug proračun, ki mu je bila podlaga 10 milijonsko investicijsko posojilo. Vendar tudi s tem proračunom ni bila ustvarjena pravilna finančna razvojna možnost, ker je bilo treba skrbeti za redno kritje neobhodnih potrebščin. Tako je oblastna skupščina 22. decembra 1927 sklenila tretji proračun, ki je predvideval okoli 14 milijonov dohodkov. V naslednjih dveh letih se je razvoj proračuna oblastne skupščine, kar se tiče njegovih dohodkov in izdatkov, vršil postopno, in sicer v popolnem skladu z velikimi nalogami, ki jih je oblastna samouprava imela vršiti ter jih je tudi izvršila.

Cestna dela.

Spodnja Štajerska je v nekdanji avstro-ogrski monarhiji bila v javno-pravnem prometnem oziru zapostavljena za nemškimi deli dežele. Vsled tega je nastala velika potreba za gradnjo novih cest ter za popravo in delno preložitve starih cest. Oblastni odbor je zastavil svoje delo predvsem pri onih zgradbah, ki jih je državna uprava vsled pomanjkanja kreditov ustavila. Razne elementarne nezgode so bile povzročile velike škode na cestah. Oblastna samouprava je bila pred težko nalogo vsesplošne sanacije, za katero pa so razpoložljiva sredstva bila jako skromna.

Oblastna samouprava si je bila v svoji svoje naloge, kar se tiče cest v oblasti, ter je že v proračunu z mesca julija 1927 določila svoto okoli 2 milijonov dinarjev za javna dela, okrajne ceste, popravila in izgraditev novih cest, popravila mostov in za podporo občinskih cest. Ta svota je sorazmerno rastla. Treba je ugotoviti, da je oblastna samouprava za vsa ta cestna dela tekom svojega delovanja izdala okoli 20 milijonov dinarjev.

V teku so naslednja cestna dela: vavljanje oblastne ceste Pesnica—Sv. Lenart in oblastne ceste Šmartno ob Paki—Nazarje; zgradbe novih cest Sv. Benedikt — Ščavnica — Lomanoše, Turnišče — Radmožanci v Prekmurju, Savci — Rucmanci (okraj Ormož), Lesično — Sv. Urban, Belo pri Šmarju — Zibika, Sv. Jernej pri Ločah — Ličenca, Polzela — Sv. Andraž — Velenje, Stoprce pri Rogatecu — Čermošice.